

Maatschappijleer bij het voortgezet onderwijs.

Een bundel referaten van de Conferentie over dit vak bij het voortgezet onderwijs, georganiseerd door de Werkgemeenschap voor Vernieuwing van Opvoeding en Onderwijs, gehouden op 19 en 20 okt. 1962 op het Evert Kupersoord te Amersfoort. J. Muusses, Purmerend, f 4, 90

Voor de verschillende takken van het V.O. hebben meerdere sprekers een toelichting gegeven over dit vak dat door het aannemen van de „Mammoetwet” binnen afzienbare tijd in de programma's moet worden opgenomen.

Hoe denkt men erover? Wel, Drs. W. Langeveld zegt in de samenvatting al, dat er nog lang geen overeenstemming bestaat. Er zal nog hard gestudeerd moeten worden en er komt eerst een periode van experimenteren.

Wat wil men dan met dit vak? Is het niet wat voorbarig het te gaan invoeren? En welke docenten moeten het geven?

De sterkste argumenten voor het invoeren zijn wel:

- 1e de snelle veranderingen die onze maatschappij kenmerken en die het wenselijk maken dat de jonge mensen die straks een leidinggevende plaats gaan innemen enig inzicht krijgen in de problemen van die maatschappij.
- 2e het groter wordende aantal jongeren dat verder studeert en door het milieu waaruit ze afkomstig zijn weinig of geen sociaal besef bezitten, zodat de school hierin een taak krijgt.

Het is niet de bedoeling een vak in te voeren dat allerlei kennis aanbrengt en op het examen te bewijzen het te weten. Sommige sprekers verklaarden met nadruk: het is geen sociologie. Wel zal deze de nodige gegevens moeten verschaffen. Men wil maatschappijleer ten dienste van de sociale opvoeding.

Zo zegt bijv. Drs. W. Langeveld, dat men niet meer als vroeger vraagt om de vakman „pur sang”, maar dat het gaat om een algemene basis voor slagvaardig handelen. „En daartoe behoort juist ook inzicht in menselijke en groepsverhoudingen, in doel en werking van de sociale spelregels, in de verwerving van kritische zin en de lust om deel te nemen aan het maatschappelijk leven en om daarin initiatieven te ontplooien”.

Dr. A. de Jong en Dr. M. B. van der Hoeven zeggen in hun referaat voor de sectie V.H.M.O. o.a. „de waarde ervan is, dat de individu, die de belangstelling dreigt te verliezen voor de gebeurtenissen in staat en maatschappij, door inzicht in de problemen kan meewerken onze verworven democratische vrijheden te bewaren”. „De inhoud zal moeten bestaan uit: a. politieke-, b. economische- en c. sociaal-culturele vorming”.

Dr. E. Pelosi (V.W.O.) wil met nadruk stellen dat het niet gaat om een veelheid van exacte, meetbare kennis, maar om inzicht in samenhangen. „Alles moet gericht zijn op het tot ontwikkeling brengen van een juiste gezindheid”. Hoewel het hele onderwijs moet bijdragen tot de sociale vorming wil men niet volstaan met incidentele behandeling van bepaalde facetten der maatschappij. Men erkent volmondig dat o.m. ook de geschiedenisles veel kan betekenen in dit opzicht, maar wil het vak niet opdragen aan de docent ervan. Men vraagt

om een integrale behandeling door een aparte, bevoegde docent. Wel is voor het slagen van zijn onderwijs nauwe samenwerking nodig met o.m. de docenten voor aardrijkskunde, economie en geschiedenis.

De verschillende inleidingen geven uiteraard nog al eens dezelfde zaken te lezen, ook staan ze niet alle op hetzelfde peil. Bijzonder geslaagd leken mij die van Dr. A. de Jong en Dr. M. B. van der Hoeven, Dr. E. Pelosi, Drs. W. Langeveld, Drs. W. de Hey en C. Bevelander, die spreken kon vanuit de ervaring die men op de kweekscholen reeds heeft. De slotbeschouwing van Prof. Dr. Fred. Polak is niet alleen boeiend, maar ook belangrijk, omdat hij waarschuwt tegen een mate van enthousiasme die hij niet verantwoord acht. Hij vreest voor een mislukking als er niet eerst een grondige bezinning komt.

Voor de geschiedenisdocent die zijn lessen niet louter beschouwt als middel om kennis van het verleden bij te brengen (zouden er zulke bestaan?), maar wil laten zien hoe de ontwikkeling van het verleden naar het heden zich voltrokken heeft en welke rol de mens daarin speelt, zal een nadere bezinning op het vraagstuk van de sociale opvoeding alleen maar een reden zijn tot vreugde.

Nadere bestudering van de vele vragen is door een uitvoerige bibliografie mogelijk gemaakt.

W. D. J. Lafeber, Vlaardingen

* * *

Boekbespreking

Lion Feuchtwanger, Jud Süß, vert. Hermien Manger.

Amstel Boekerij, 1963, f 2,95

Het is niet eenvoudig, een werk als dit uitsluitend naar zijn actuele waarde en dan nog speciaal uit didactisch oogpunt te recenseren. Een historisch oordeel, zoals dit begrip ook nu nog meestal wordt gezien, is meer tot rechtvaardigheid jegens een auteur en zijn werk geneigd.

De Jood Feuchtwanger verkeert in dit bekendste werk van zijn hand met de Jood Joseph Süß (die in een Zwabisch toeristenboekje over oude kastelen nog als weleer een pestilentie van het land wordt genoemd en wiens gevangenschap op de burcht Hohenneufen met voldoening wordt vermeld). Natuurlijk is deze affiniteit geen toeval, al is moeilijk vast te stellen, in hoeverre de auteur een opheldering over zichzelf dan wel over Süß nastreefde.

Het is duidelijk, dat zo'n ontmoeting een te ingewikkelde zaak is om voor didactisch gebruik in aanmerking te komen, terwijl zij voor de auteur en voor de lezers die hij zich wenste nu juist de essentie van het werk uitmaakt. Voor en door scholieren gelezen, kan het boek niet veel meer zijn dan een kleurrijk, breed geborsteld en pakkend tafereel van een toch wel voorbijge tijd,